

Vrije Universiteit? och arme...

„En waagt ge het een woord te uiten ten gunste ener Vrije Universiteit (. .) och arme!” In een artikelenreeks die omstreeks half februari in De Standaard wordt gepubliceerd en die eigenlijk gaat over „Kroon en Staten-Generaal”, brengt de schrijver, ene „S”, ook de mogelijkheid van een Vrije Universiteit ter sprake.

De gedachte daaraan is volgens hem alleen al gerechtvaardigd door het feit, dat de bestaande universiteiten hoe langer hoe meer een caricatuur van zichzelf zijn geworden, „daar alle aansluiting der faculteiten, ja zelfs der vakken wordt doorbroken. Daarbij komt, dat „een goed deel der geestesrichtingen”

in de bestaande universiteiten niet aan bod komt en „slechts aan zeer weinigen dit zeer machtig middel van propaganda wordt gegund”. „S” vervolgt: „De wetenschap aan onze Hoogescholen nemen uit handen van den staat? Hoe is zelfs in beginsel zoo onzinnig denkbeeld mogelijk en. . . ge wanhoopt er zelfs aan, of ge onder uw eigen mannen ooit veel waren geestdrift zult kunnen wekken”. In theorie zullen de liberalen, het „denkend deel der natie”, er niet aan kunnen ontkomen ook eens een hoogleraar buiten hun eigen kring te benoemen. Zulks moet voortvloeien uit wat in die kring naar voren is gebracht over vrije wetenschap.

„S' ziet dit in de praktijk niet zo één, twee, drie gebeuren en dat heeft ook z'n goede kanten. De kans lijkt bijvoorbeeld klein, dat zodoende een geheide rooms-katholiek zal worden benoemd als hoogleraar in de theologie. De één zal dat tegenhouden uit „papistenhaat”, de ander om wetenschappelijke redenen.

„Deze laatste reden van uitsluiting moet zich noodzakelijk te eeniger tijd (.) ook ten uwen opzichte (.) doen gelden”, schrijft „S”. „Toch slaapt men ook aan onze zijde maar al te rustig voort, terwijl het toch waarlijk niet kan verborgen zijn, hoe reeds nu (.) de mannen van wetenschap onder de onzen althans buiten de theologie, uiterst

dun (. .) gezaaid zijn'’.

In het artikel wordt ook gewezen op het gevaar dat een door de staat betaalde wetenschap gebruikt kan worden om argumenten te leveren voor overheidsbeleid. Als voorbeeld wordt de verplichte inenting (vaccinatie) tegen de pokken opgevoerd. „Hebt ge (. .) niet den vaccinatedwang (. .) slechts op gronden hooren verdedigen, die straks volstrekt *alles* recht vaardigen, wat het ook zij, indien *de* wetenschap het ter wering van besmetting of ter bevordering der algemene gezondheid dienstig wordt geoordeeld?’’

Paus Pius overleden

Op 8 februari 's middags om 4 uur 57 minuten, overlijdt paus Pius IX. Hij werd 85 jaar oud. De Standaard wijdt de 9-de een uitvoerig herdenkingsartikel aan de „grijze paus”. Daarin wordt geschetst hoe Pius zich van een tamelijk vooruitstrevend prelaat, ontwikkelde tot „een ander man, die alle omwentelingen en hervormingen als zijne gezworen vijand bestrijden zou”.

De ommezwaai van de paus wordt door De Standaard in 1848 gesitueerd. Onder invloed van de woelingen die in verband staan met het Italiaanse onafhankelijkheidsstreven, moet de paus dan uit Rome vluchten. Hij keert pas in '50 terug met aan zijn zijde staatssecretaris Antonelli, „de roode kardinaal, die voortaan de Pauselijke staatkunde in reactionairen geest leidde”.

„Tegen den tijdgeest die, niet door het Evangelie geleid en geheiligt, hoe langer hoe ongeloofiger werd, moest nu het Pausdom, zoo meende Pius, een onomstootelijk bolwerk worden. Met dit doel ging een agitatie van Rome uit, die de Pauselijke hiërarchie over alle landen van Europa moest uitbreiden. In Engeland werden nieuwe Katholieke bisdommen opgericht;

spoedig daarna ook in Noord-Amerika. In Nederland en België vormde zich een Katholieke partij, in de politiek waakzaam en veroveringsziek".

„Tot verlevendiging van den Mariadienst kondigde Pius IX op Kerstfeest van het jaar 1854 het nieuwe leerstelsel der onbevleete ontvangenis van de maagd Maria af". „In december 1869 verordende Pius IX een algemeen concilie, hetgeen in geen driehonderd jaren gebeurd was. Dit Concilie kroonde de pauselijke macht tot het hoogste;

want het sprak het leerstuk
der onfeilbaarheid uit''.

„Het kon niet uitblijven of deze stoutheid zoo geheel in tegenspraak met de begrippen dezer eeuw en het vrijheidsgevoel der natïën, moest tot sterke botsingen aanleiding geven”. „De dood van kardinaal Antonelli in 1876 veranderde niets in deze spanning. De staatkunde van de geestelijkheid was nu eenmaal tot een vast systeem gebracht en de kardinaal Simoni Antonelli's opvolger, nam de geheele erfenis van den strijd der geestelijkheid

tegen de maatschappij over. Pius zelf zou niet meer op eenmaal een eind hebben kunnen maken aan een zoo stelselmatig en hardnekkig georganiseerde tegenstand. Verzoening was niet meer mogelijk. Moge hij zelf maar verzoening vinden bij God. Wie zal zeggen wat er in den laatsten tijd in het binnenste van den grijsaard is omgegaan toen hij al zijne idealen achtereenvolgens vernietigd zag en het dus voor zich zelven onmogelijk verbergen kon hoezeer hij had gefeild''.

Rus met 87 kinderen

Fedor Wassileff, een landbouwer van het district Moskou, huwde twee malen. Zijn eerste vrouw schonk hem in 27 bevallingen:

16 maal 2 kinderen = 32 kinderen
 7 maal 3 kinderen = 21 kinderen
 4 maal 4 kinderen = 16 kinderen
 Zijn tweede vrouw schonk hem in 8 bevallingen: 18 kinderen
 totaal 87 kinderen
 In 1872 waren er nog 83 in

leven. Fedor Wassileff was toen 75 jaar oud.

Dit feit, opgenomen in het verslag over de volkstelling, is authentiek. Toen men den heer Kanikoff, een bekend Russisch geleerde, eenige jaren geleden ondervroeg over de middelen om dit feit te verifiëren, antwoordde hij, dat elke verificatie overtollig was, dat het huisgezin van Wassileff nog steeds te Moskou woonde en dat de regeering hen zeer had begunstigd. (8 februari)

[illegible]